Európai Parlament
2019-2024

Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság

2022/2139(INI)

10.1.2023

JELENTÉSTERVEZET

a prostitúció uniós szabályozásáról: annak határokon átnyúló vonatkozásai, valamint a nemek közötti egyenlőségre és a nők jogaira gyakorolt hatása
(2022/2139(INI))

Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság

Előadó: Maria Noichl

TARTALOM

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY 3

INDOKOLÁS 8

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a prostitúció uniós szabályozásáról: annak határokon átnyúló vonatkozásai, valamint a nemek közötti egyenlőségre és a nők jogaira gyakorolt hatása
(2022/2139(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az 1948-ban elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 4. és 5. cikkére,

– tekintettel az ENSZ 1949-es, az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása tárgyában született egyezményére,

– tekintettel a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló 1979. évi egyezmény (CEDAW) 6. cikkére, amely fel kívánja számolni a nőkereskedelem minden formáját és a prostitúcióban részt vevő nők kizsákmányolását,

– tekintettel a nemzetközi szervezett bűnözés elleni ENSZ-egyezményt kiegészítő és ahhoz csatolt, az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló 2000. évi palermói jegyzőkönyvre,

– tekintettel az ENSZ személyek és különösen nők és gyermekek kereskedelmével foglalkozó különleges előadójának munkájára,

– tekintettel az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021–2025) szóló, 2021. április 14-i bizottsági közleményre (COM(2021)0171), valamint az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2011. április 5-i 2011/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre[1] (az emberkereskedelem elleni irányelv),

– tekintettel a szexuális kizsákmányolásról és a prostitúcióról, valamint ezeknek a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt hatásáról szóló, 2014. február 26-i állásfoglalására[2],

– tekintettel az ENSZ a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöbölésével foglalkozó bizottságának a migráció kontextusában a nőkkel és lányokkal folytatott emberkereskedelemről szóló, 2020. november 20-i 38. (2020) sz. általános ajánlására,

– tekintettel az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) „A szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelmet ösztönző kereslet visszaszorítása” című, 2021. június 10-i jelentésére,

[1] HL L 101., 2011.4.15., 1. o.
[2] HL C 285., 2017.8.29., 78. o.

– tekintettel az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv végrehajtásáról szóló, 2021. február 10-i állásfoglalására[3],

– tekintettel az Európa Tanács „Prostitúció, emberkereskedelem és modern rabszolgaság Európában” című, 2014. április 8-i határozatára,

– tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,

– tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság jelentésére (A9-0000/2023),

A. mivel a prostitúció, annak kihasználása és a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem egyre nagyobb mértékű; mivel ezek globális dimenzióval rendelkező, nemi szempontból specifikus jelenségek, amelyek társadalmaink leginkább marginalizált tagjait érintik, és mivel a prostitúcióban részt vevő emberek túlnyomó többsége nő és lány, a szexuális szolgáltatások szinte minden megvásárlója pedig férfi;

B. mivel a jogilag kötelező erejű szövegek többségében a nemzetközileg elfogadott szóhasználat a nők prostitúciójára és a prostitúcióra utal;

C. mivel a prostitúcióra vonatkozó különböző szabályozási intézkedések eltérő hatással vannak a nemek közötti egyenlőségre;

D. mivel a prostitúcióban részt vevő nők több erőszakkal és nagyobb mértékű kizsákmányolással szembesülnek, mint a nők általában;

E. mivel a tagállami és uniós politikák középpontjában mindenki testi épségének biztosítása, valamint az egyenlőség és a nők jogainak tiszteletben tartása kell, hogy álljon;

F. mivel szoros kapcsolat áll fenn a prostitúció és a szervezett bűnözés, például az emberkereskedelem között;

G. mivel számos tényező – többek között a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a migrációs háttér – kényszeríti az embereket a prostitúcióra;

H. mivel a prostitúció határokon átnyúló következményekkel jár, és érinti a nők jogait és a nemek közötti egyenlőséget; mivel a prostitúcióra vonatkozó uniós jogszabályok közötti eltérések az emberkereskedők és a szervezett bűnözői hálózatok javát szolgálják; mivel valamennyi tagállamnak jogi kötelezettsége az emberkereskedelem és a szervezett bűnözés visszaszorítása és felszámolása;

A tagállamok összehasonlítása

1. megjegyzi, hogy a prostitúció szabályozására irányuló megközelítések Unió-szerte különfélék, és e rendszer három fő elemére irányulnak: a prostitúcióban részt vevő személyekre, a szexuális szolgáltatások vásárlására (azaz a keresletre) és a kerítésre; hangsúlyozza, hogy a különböző jogszabályok eltérő hatást gyakorolnak a prostitúcióban részt vevő nőkre, jogaikra, általában a nők jogaira, a nemek közötti

[3] HL C 465., 2021.11.17., 30. o.

egyenlőségre, a keresletre, a társadalomra és a szomszédos országokra;

2. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem állnak rendelkezésre minden országra vonatkozóan megbízható, pontos és összehasonlítható adatok;

A prostitúció valósága

3. megjegyzi, hogy a prostitúcióban részt vevő nők több erőszakkal és nagyobb mértékű kizsákmányolással szembesülnek, mint a nők általában; utal a német szövetségi családügyi, idősügyi, nőügyi és ifjúsági minisztérium 2019. évi tanulmányára, amely szerint a megkérdezett prostitúcióban részt vevő nők 41%-a szenvedett el fizikai vagy szexuális erőszakot (vagy mindkettőt) a prostitúcióval összefüggésben;

4. hangsúlyozza e tanulmány megállapításait a prostitúcióban részt vevő nők által tapasztalt gyermekkori és serdülőkori bántalmazással kapcsolatban;

5. hangsúlyozza, hogy önkéntes hozzájárulás csak akkor adható, ha az érintett személyek viszonyában nem áll fenn hatalmi egyensúlytalanság; megjegyzi ugyanakkor, hogy az emberek számára rendkívül nehéz felismerni áldozati mivoltukat, különösen, ha nem ismerik jogaikat, továbbá emlékeztet a bántalmazó kapcsolatok dinamikájára;

6. megjegyzi, hogy a társadalmi és gazdasági helyzetnek a Covid19-világjárvány miatti romlása fokozta a nők bántalmazásának és a nőkkel szembeni erőszaknak valamennyi formáját, beleértve a prostitúciót is; figyelmeztet arra, hogy ezt tovább fogja súlyosbítani a jelenlegi energiaválság és a megélhetési költségekkel kapcsolatos válság;

7. hangsúlyozza, hogy az Európai Parlament a szexuális kizsákmányolásról és a prostitúcióról, valamint ezeknek a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt hatásáról szóló, 2014. február 26-i állásfoglalásában elismerte, hogy a prostitúció és a szexuális kizsákmányolás sérti az emberi méltóságot, ellentétes az olyan emberi jogi elvekkel, mint a nemek közötti egyenlőség, és ezért ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájának elveivel; emlékeztet arra, hogy a prostitúciót az erőszak és a kizsákmányolás súlyos formájaként határozta meg „A nők szegénysége Európában” című, 2022. július 5-i állásfoglalásában[4];

A prostitúcióban részt vevő nőkre gyakorolt hatás

8. elítéli, hogy a prostitúcióban részt vevő nők büntethetőségük miatt jogilag nincsenek biztonságban, ami azt jelenti, hogy a rendőrség és a bíróság általi üldöztetés állandó fenyegetésével szembesülnek, nagyobb mértékű kiszolgáltatottságnak és további megbélyegzésnek vannak kitéve, ami hátrányosan érinti egészségüket, és ezekből következően nehézségekbe ütköznek a támogató szolgálatokkal való kapcsolatfelvétel során, továbbá nem tudják gyakorolni alapvető jogaikat; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy ugyanakkor az ügyfelek, a bordélyház-tulajdonosok és az emberkereskedők gyakran büntetlenül maradnak;

9. rámutat a kerítés és a szexuális szolgáltatások megvásárlása dekriminalizációjának negatív következményeire, amelyek e tevékenységek látszólagos társadalmi

[4] Elfogadott szövegek, P9_TA(2022)0274.

normalizálásán keresztül a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem fokozódásához vezetnek, és elrejtik a kényszer, a manipuláció, az erőszak és a prostitúció általi kizsákmányolás valóságát, amelynek során a nyelvi készségek hiányát, a kiszolgáltatottságot és a bizonytalan körülményeket használják ki annak érdekében, hogy a nők prostitúcióba kezdjenek és e tevékenységet tovább folytassák; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy még a prostitúció, a kerítés és a szexuális szolgáltatások megvásárlásának legalizálása sem jelenti a prostitúcióban részt vevő nők megbélyegzésének megszüntetését;

10. üdvözli, hogy egyre több ország veszi át és hajtja végre az északi/egyenlőségi modellt; támogatja e modell feminista hátterét és a nemek közötti egyenlőség elérésére irányuló célkitűzését, kiemeli továbbá a modell pozitív hatásait a prostitúcióban részt vevő személyek jogaira és az emberkereskedelem elleni küzdelemre nézve;

Kereslet

11. megjegyzi, hogy a prostitúció és a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem csak azért létezik, mert kereslet van rá;

12. megjegyzi, hogy a kerítés és a szexuális szolgáltatások vásárlásának dekriminalizálása növeli a keresletet, erősíti a keresleti oldal pozícióit és normalizálja a szexuális szolgáltatások vásárlását; hangsúlyozza, hogy a prostitúcióban részt vevő emberek, különösen a nők megbélyegzése továbbra is fennáll;

A szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelemre gyakorolt hatás

13. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a prostitúció legalizálása előmozdítja azokat a jogi struktúrákat, amelyek mögött az emberkereskedők elrejtőzhetnek;

14. hangsúlyozza, hogy a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem a magas kereslet miatt növekszik; rámutat arra, hogy ez különösen a liberális szabályozási modellel rendelkező országokban figyelhető meg, míg az északi/egyenlőségi modellhez hasonló megközelítéseket alkalmazó országok már nem képeznek jelentős piacot az ilyen célból emberkereskedelmet folytatók számára;

Határokon átnyúló hatás

15. megjegyzi, hogy az Unión belül a szabályozással kapcsolatos különböző megközelítések különböző hatásokkal járnak, és hogy a prostitúcióban részt vevő nőket eltérő jogok és védelem illeti meg a különböző uniós tagállamokban; hangsúlyozza, hogy az EU-ban a prostitúcióban részt vevő személyek átlagosan 70%-a migráns nő, és hogy a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem főként az Európai Unió keleti részéről érkező nőket és lányokat érinti;

16. hangsúlyozza, hogy az eltérő szabályok azt jelentik, hogy egyes uniós tagállamokban több áldozata van az emberkereskedelemnek, mint másokban, és hogy az EU-n belüli szabad mozgás segít abban, hogy embereket valamely piacról egy másikra vigyenek át;

A nemek közötti egyenlőségre és a nők jogaira gyakorolt hatás

17. hangsúlyozza, hogy a prostitúció nemspecifikus jellege tükrözi és leképezi az uralkodó hatalmi viszonyokat; hangsúlyozza, hogy a prostitúció és a szexuális kizsákmányolás egyszerre oka és következménye a nőkkel és férfiakkal való egyenlőtlen bánásmódnak, valamint a nőkkel és férfiakkal kapcsolatos sztereotípiák megismétlődésének és állandósulásának;

18. hangsúlyozza, hogy a különböző szabályozási intézkedések eltérő hatást gyakorolnak a férfiakra, a fiatalokra és a társadalom egészére;

A tagállamok és az EU szerepe

19. hangsúlyozza a tagállamok azon kötelezettségét, hogy megvédjék a nők jogait és testi épségét, és előmozdítsák a nemek közötti egyenlőséget, kiemeli továbbá az EU szerepét ennek a nemzetközi közösségen belüli megvalósításában, valamint a minden tagállamban egyenlő védelem és egyenlő jogok megteremtésében;

20. felhívja a tagállamokat, hogy tegyenek lépéseket a megelőzés, a prostitúcióban részt vevő emberek büntethetőségének megszüntetése, a kilépési programok, a kereslet csökkentése, az ügyfelek megbüntetése, a destigmatizáció és a sztereotípiák felszámolása terén; felhívja a tagállamokat, hogy a nők és jogaik védelme mellett csökkentsék a keresletet, vessenek véget a prostitúcióban részt vevő emberek büntethetőségének és megbélyegzésének, valamint biztosítsanak kilépési stratégiákat, biztosítsák továbbá a társadalombiztosítási rendszerekhez való feltétel nélküli hozzáférést és a visszailleszkedést;

21. felhívja a tagállamokat annak biztosítására, hogy bűncselekményként legyen büntethető valamely személy szexuális cselekményre való szándékos felhívása, annak elfogadása vagy megszerzése díjazás, díjazás ígérete, természetbeni juttatás vagy ilyen juttatás ígérete ellenében.

22. felhívja a tagállamokat, hogy hozzanak intézkedéseket a prostitúció gazdasági, társadalmi és kulturális okainak leküzdésére annak érdekében, hogy a szegénységben, társadalmi kirekesztettségben, hátrányos megkülönböztetésben és migrációban élő nők ne váljanak a kizsákmányolás e formájának áldozatává;

23. konkrét intézkedésekre szólít fel a prostitúcióban részt vevő nők társadalmi és szakmai visszailleszkedésének támogatása érdekében; kéri, hogy az ilyen kilépési programok fokozatosan működjenek, támogassák a nőket személyes útjukon, és ismerjék el az emberekben rejlő lehetőségeket, a szakmai képzési és továbbképzési programokat pedig ennek figyelembevétele érdekében igazítsák ki;

24. felszólít az áldozatok és túlélők átfogó pszichológiai, orvosi és társadalmi-gazdasági támogatására;

°

° °

25. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

A prostitúció kérdése és szabályozása jelenleg számos tagállamban és világszerte viták tárgya. A tagállamonként eltérő szabályozás eltérő életkörülményeket eredményez a prostitúcióban részt vevők számára, amelynek következtében az őket körülvevő valóság és a rájuk gyakorolt hatások is eltérők. Ezek kiábrándítóak és nem igazságosak ezen egyének és a helyzetük szempontjából.

A témát – amely elvileg csak keveseket érint közvetlenül a társadalomban –, érzelmileg telített, néha akár fáradhatatlan viták övezik. Tekintettel arra, hogy a prostitúció, annak szexuális kizsákmányolás céljából történő kihasználása és a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem egyre gyakoribb, nemi szempontból specifikus és globális jelenség, amely a társadalmunkban leginkább a hátrányos megkülönböztetést elszenvedőkre hat ki, gondoskodnunk kell arról, hogy e vita középpontjában a nők jogai álljanak. El kell ismernünk emellett, hogy a prostitúcióban – világszerte – a legkiszolgáltatottabb társadalmi helyzetű nők és lányok vesznek részt. Tudjuk továbbá, hogy a leginkább marginalizált helyzetben lévők nem igazán szabad döntés alapján, hanem gyakran a kapitalista és patriarchális társadalom által kínált alternatívák keserű hiánya miatt találják magukat ebben a helyzetben. A prostitúció számos tagállamban tapasztalható látszólagos normalizálása elfedi a kényszerítés, a manipuláció, az erőszak és a kizsákmányolás valóságát. Elrejti, hogy a nyelvi készségek hiányát, a bizonytalan helyzeteket, a szegénységet és a társadalmi kirekesztést a nők prostitúcióra kényszerítésére használják fel, hogy biztosítsák a férfiak hozzáférését a nők testéhez. Egy kuncsaftok megkérdezésén alapuló új németországi tanulmány megállapította, hogy a szexuális szolgáltatásokat vásárlók többsége tisztában van azzal, hogy a prostitúcióban részt vevő nők sem nem szabadok, sem nem önként vannak ott, ahol vannak. Ez azt is mutatja, hogy a kliensek elfogadják ezt, és inkább szemet hunynak a nők helyzetével kapcsolatban, vagy helyzetük akár a még nagyobb hatalom érzésével ruházza fel őket.

A prostitúció az erőszak egyik formája, és egyben a nemek közötti egyenlőtlenség egyik oka és következménye is. A prostitúció nemspecifikus jellege a társadalmunkban uralkodó hatalmi viszonyokat tükrözi. A prostitúció reprodukálja és állandósítja a nőkkel és férfiakkal kapcsolatos sztereotípiákat. Ez egyértelműen magában foglalja azt a nézetet, hogy a nők és lányok testének a férfiak szexualitás iránti igényének kielégítése érdekében megvásárolhatónak kell lennie, valamint azt a nézetet, hogy a férfiak számára elengedhetetlen, illetve jogot kell számukra biztosítani arra, hogy szexualitásukat egy másik személlyel kiélhessék. Ez egyértelmű hatással van a nemek közötti egyenlőségre és a nők jogainak további érvényesítésére is.

A prostitúció határokon átnyúló következményekkel is jár a nőkre, jogaikra és a nemek közötti egyenlőségre nézve, ezért európai szinten közösen kell megküzdeni vele annak biztosítása érdekében, hogy a nők mindenhol azonos jogokat és védelmet élvezzenek. Ennek oka, hogy a számadatok azt mutatják, hogy a prostitúcióban részt vevő nők egyre inkább ki vannak téve az erőszaknak és a kizsákmányolásnak. Egészségügyi helyzetük a lakosság többi részéhez képest különösen bizonytalan. Ehhez hozzájárul a prostitúció legalizálásától függetlenül továbbra is létező megbélyegzésük is. A destigmatizáció csak a vásárlói oldalra, valamint a másik személy prostitúciójából haszonra szert tevőkre vonatkozik. A prostitúcióban részt vevőket viszont továbbra is marginalizálják és megbélyegzik. Emellett az

alapvető jogaikhoz való hozzáférésük is akadályokba ütközik.

A prostitúció és a szervezett bűnözés – például az emberkereskedelem, a kábítószer-kereskedelem stb. – között számos kapcsolat áll fenn. Tudjuk, hogy azokban az országokban, ahol megszüntették a kerítés és a szexuális szolgáltatások megvásárlásának büntethetőségét, és rendelkeznek az ehhez kapcsolódó jogi infrastruktúrával, elősegített és ösztönzött a kiszolgáltatott nők és kiskorúak szexuális kizsákmányolás céljából történő kereskedelme.

Egész Európára kiterjedő megközelítésre van szükségünk annak érdekében, hogy a prostitúció iránti kereslet és annak piaca ne egyszerűen csak áttolódjon egy következő tagállamba, és hogy a nők jogait határokon átnyúlóan is biztosítani lehessen, továbbá minden nőt meg lehessen védeni a kizsákmányolással szemben.

A prostitúcióban részt vevő személyek büntethetősége nem jelenthet megoldást. Ez csak a jogbiztonság hiányához vezet, továbbá a rendőrség és a bíróság elé állítás folyamatos veszélyéhez, a kiszolgáltatottság fokozódásához és további megbélyegzéshez, valamint az egészségre és a biztonságra gyakorolt negatív hatásokhoz, továbbá ebből adódóan a támogató szolgálatokkal való kapcsolatfelvétel terén jelentkező nehézségekhez és ahhoz, hogy a prostitúcióban részt vevő személyek nem tudják gyakorolni alapvető jogaikat. Ezért legfőbb ideje, hogy a tagállamok intézkedéseket hozzanak a megelőzés és a prostitúcióban részt vevő személyek büntethetőségének megszüntetése terén, miközben támogatják a kilépési és reintegrációs programokat, a destigmatizációt és a sztereotípiák csökkentését, és nem riadnak el attól, hogy megbüntessék az ügyfeleket. Ennek oka, hogy végső soron a prostitúció keretében történő kizsákmányolás alapját az iránta való kereslet képezi. A kereslet teszi vonzóvá a nőkkel folytatott kereskedelmet. A kereslet teszi kihasználhatóvá a kiszolgáltatottságot és az alternatívák hiányát. A kereslet legitimálja az egyenlőtlenség és a kizsákmányolás rendszerét, amelynek elsődleges áldozatai a nők és a gyermekek.

A feminizmus a rendszer, a patriarchátus elleni küzdelem. Ez a küzdelem mindig is tiltakozásokat váltott ki. Gondolatébresztő kell legyen az a tény, hogy a kerítés és a szexuális szolgáltatások megvásárlásának legalizálása nem vált ki ilyen tiltakozást.